MIHAELA MUREŞAN

ROMGLEZA – O TEMĂ CONTROVERSATĂ

Limba, o structură abstractă şi complexă, evoluează gradual, fiind influenţată de o multitudine de factori. Transformările neîncetate pe care le suferă limba română (fenomenul de dinamică a limbii) întreţin curiozitatea lingviştilor şi conduc la demersul acestora de a o analiza lexical, gramatical şi fonetic. Făcând o specială referire la anglicismele din limba română, Constantin Manea afirma că

> „[...] interesul pe care româna îl stârneşte ca obiect de cercetare lingvistică provine, nu în ultimul rând, din bogăţia, supleţea şi eterogenitatea vocabularului său, adeseori remarcată şi subliniată. Referitor la deschiderea limbii române către îmbogăţirea lexicală şi, în general, la capacitatea ei de absorbţie a elementelor străine, s-a spus că e o «limbă ospitalieră» şi s-a făcut chiar afirmaţia că ar fi o «limbă omnivoră». Aşadar, fără a fi foarte importantă ca mijloc de comunicare, limba română prezintă un interes ştiinţific deosebit prin structura sa, dar mai ales pentru eterogenitatea şi bogăţia vocabularului său" (Manea 2004, p. 7).

Influenţa engleză asupra limbii române are o vechime de peste un secol şi jumătate, timp în care s-a exercitat, la început, mai puţin direct şi mai mult prin intermediul altor limbi – în special franceza. Pentru secolul trecut, chiar dacă nu cercetăm presa şi alte documente de epocă, avem mărturia operelor literare ale lui C. Negruzzi, ale lui Ion Ghica şi, ceva mai târziu, ale lui I. L. Caragiale, cu renumitele sale *High life* şi *Five o'clock*. Influenţa engleză s-a dezvoltat mult după al doilea război mondial, oricâte frâne i s-au pus în regimul totalitar (Avram 1997, p. 7–8).

Apariţia anglicismelor în limba română a fost determinată de necesitatea de a desemna realităţile extralingvistice noi. Spre exemplu, termeni precum *software, hardware, mouse, chat, e-mail, computer* au pătruns în sfera lingvistică românească datorită faptului că, în domeniul informaticii, nu s-a realizat traducerea lor. Domenii precum sportul şi economia au impus, de asemenea, folosirea unor termeni preluaţi din limba engleză şi adaptaţi: *fotbal, baschet, schi, fitness, tenis, marketing, supermarket, management* etc. Se poate vorbi despre conturarea unui fond de cunoştinţe comun, care cuprinde toate cuvintele preluate din limba engleză şi care desemnează realităţi lingvistice din diverse domenii de activitate.

Fiecare epocă a avut neologismele sale, de la slavonisme, grecisme, turcisme (în perioada fanariotă), până la influenţe ungureşti (în perioada stăpânirii austro-ungare, în special) şi franţuzisme (în perioada interbelică). Vorbim însă, de aproape trei decenii, despre un fenomen internaţional de afirmare a anglicismelor şi a americanismelor, care a cuprins evident şi ţara noastră, tabloidele, presa sportivă, economică, politică, culturală grăbindu-se să preia elementele lexicale respective, pentru a fi generat ulterior un „trend" intens dezbătut, ce va duce la clasificări de specialitate, în funcţie de scopul utilizării, cantitatea informaţiei pe care o aduc, forma lor, şi la adaptări fonetice şi grafice (Mureşan 2008, p. 45–46).

BDD-V667 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:48:26 UTC)

În lingvistică, ideea de globalizare a apărut ca o urmare directă a situaţiei din economie, deci ea ilustrează o anumită faţetă a relaţiei dintre dinamica societăţii şi necesităţile comunicării. În consecinţă, după părerea noastră, conceptul de globalizare lingvistică trebuie înţeles ca o acceptare deliberată a unui mijloc de comunicare comun/unic în relaţiile economice internaţionale. Acest mijloc de comunicare necesar în procesul de mondializare al economiei contemporane are o serie de caracteristici impuse de tipul special de comunicare în care este utilizat (Pană Dindelegan 2003, p. 323–324).

Anglicizarea se prezintă ca o tendinţă a limbilor actuale de a lăsa să pătrundă, mai ales în domeniul vocabularului, influenţa engleză, aceasta manifestându-se, deci, ca element de superstrat. Fenomenul este cu atât mai interesant, cu cât are loc între limbi neînrudite genealogic; prin faptul că acesta cuprinde astăzi un număr tot mai mare de limbi, el are tendinţa de internaţionalizare, relevând o nouă dimensiune a contactului între limbi (Pană Dindelegan 2003, p. 333).

Presa reprezintă nu numai „a patra putere într-un stat", ci este şi unul dintre principalele mijloace de educaţie. Mass-media completează informaţiile primite în şcoală şi le întregeşte multitudinea şi diversitatea, oferindu-le publicului larg.

Toate mijloacele de comunicare în masă (presă scrisă, on-line, radio, TV) au o foarte mare influenţă asupra publicului, de fapt asupra întregii societăţi. Astfel, mass-media stabileşte ordinea difuzării tuturor subiectelor importante ce se petrec în cadrul unei zile şi decide la ce se va gândi o întreagă societate. Firește, nu toate evenimentele au acelaşi grad de însemnătate pentru toţi oamenii, însă cert e că mass-media influenţează ordinea de idei la care se va gândi o lume întreagă.

Se ştie că, înainte de revoluţia din 1989, mai ales în timpul regimului comunist condus de Nicolae Ceauşescu (dar şi pe timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej), se folosea intens limba de lemn, pe care Nicolae Manolescu o definea ca fiind

> „[...] un mod de exprimare codificat, sibilinic şi, la rigoare, osificat, a cărui particularitate este minima transparenţă. În limba de lemn nu se vorbeşte deschis, liber, ci pe ocolite şi învăluitor" (*apud* Rad 1999, p. 86).

Aşadar, „făurirea limbii de lemn s-a constituit mai ales în regimurile totalitare" (*ibidem*).

După 1990, lexicul românesc s-a confruntat cu o „avalanşă de anglicisme care au invadat limba şi care continuă să crească într-un ritm accelerat" (cf. Dimitrescu 1997). Presa, un important factor în modernizarea limbii, oglindeşte din plin acest fenomen. Revistele adresate tinerilor sunt saturate de articole presărate cu anglicisme, iar adolescenţii, din dorinţa de a epata, împrumută acest limbaj. Această invazie a anglicismelor poate fi observată nu numai în *limbajul curent al tinerilor*, ci şi în articolele care vizează *informatica* sau *afacerile*. De asemenea, întâlnim acest fenomen în *domeniul muzical* (unde 65% din termenii selectaţi nu sunt atestaţi în lucrările lexicografice recent publicate: *boyband*, *chart*, *cover*, *girl-power*, *homestudio*, *new-wave*, *songwriter*), în *domeniul sportiv*, în cel *tehnic şi economic*,

BDD-V667 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:48:26 UTC)

dar mai ales în cel al *vieţii mondene*, unde rubricile de *Fashion*, *Beauty*, *Life & Home* (prezente în reviste) pot fi întâlnite la tot pasul.

Subiectul invaziei de anglicisme din limba română este unul controversat în rândul lingviştilor, atât pentru că este de actualitate (împrumuturile englezeşti fiind în număr tot mai mare), cât şi pentru că reprezintă un aspect al culturii noastre.

Conform DEX, *anglicismul* este o

> „[...] expresie specifică a limbii engleze; cuvânt de origine engleză împrumutat, fără necesitate, de o altă limbă şi neintegrat în aceasta".

Conform unui înţeles larg acceptat, Adriana Stoichiţoiu-Ichim (2008) defineşte anglicismele ca fiind

> „[...] împrumuturi din engleza britanică şi americană aflate în curs de adaptare la sistemul limbii române".

Această particularitate le deosebeşte atât de împrumuturile complet asimilate, cât şi de cele care şi-au păstrat integral caracterul străin – aşa-numitele *xenisme* sau *străinisme* (Stoichiţoiu-Ichim 2006, p. 29).

În bibliografia cu referire la *anglicisme*, acestea sunt numite şi *englezisme*. De asemenea, se încearcă a se face o distincţie între anglicisme şi americanisme sau, din contră, a se da o definiţie care să le cuprindă pe amândouă. Astfel, o primă definiţie dată de Mioara Avram este:

> „[...] *anglicism* sau *englezism*: o unitate lingvistică (nu numai cuvânt, ci şi formant, expresie frazeologică, sens sau construcţie gramaticală) şi chiar tip de pronunţare sau/şi de scriere (inclusiv de punctuaţie) de origine engleză, indiferent de varietatea teritorială a englezei, deci inclusiv din engleza americană, nu doar din cea britanică. Deşi termenul pare să aibă o conotaţie negativă (ca specie de *străinism* sau *xenism*, cum se mai spune; termenul *barbarism*, folosit de unii, mi se pare inacceptabil), nu-l restrâng nicidecum la împrumuturile neadaptate sau/şi inutile (ca în DEX), dar nici nu-l extind la termeni ca *biomedicină* şi *ecosistem*, *etnolingvistică* şi *sociolingvistică* sau *extragalactic*, cum fac unele lucrări" (Avram 1997, p. 11).

În concluzie, conotaţia conceptului de *anglicism* merge dincolo de explicaţia din DEX, făcându-se referire la o noţiune care înglobează atât împrumuturile neadaptate, cât şi pe cele adaptate, atât englezismele cât şi americanismele, cu precizarea că acest termen are conotaţie negativă.

Definiţia Adrianei Stoichiţoiu-Ichim se diferenţiază de cea a Mioarei Avram, deoarece, conform unei înţelegeri largi, anglicismele reprezintă cuvinte preluate din limba engleză britanică şi americană, aflate în curs de „românizare", deci de adaptare la sistemul limbii române şi tocmai această particularitate le deosebeşte de împrumuturile complet asimilate (realizate deja) şi de cele care şi-au păstrat integral caracterul străin (Stoichiţoiu-Ichim 2006, p. 29). În timp ce, în prima definiţie, atât cuvintele de etimologie engleză adaptate, cât şi cele neadaptate sunt cuprinse în accepţiunea termenului, în cea de-a doua se trasează clar diferenţa dintre împrumuturile asimilate şi cele care şi-au păstrat caracterul străin. Numitorul comun al

BDD-V667 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:48:26 UTC)

celor două păreri este că nu se face o distincţie între americanisme şi englezisme, ambele intrând în categoria anglicismelor.

O definiţie asemănătoare a anglicismelor ne oferă şi DN[3]:

> „[...] expresie proprie limbii engleze, cuvânt de origine engleză, împrumutat de o altă limbă, încă neintegrat în aceasta" (DN[3], p. 68).

Constantin Manea propune câteva definiţii corespunzătoare termenilor înrudiţi cu *anglicism*:

> „*Franţuzism* – s.n., neologism de origine franceză, neintegrat în limba din care a fost împrumutat".
>
> „*Germanism* – 1. s.n., cuvânt, expresie proprie limbii germane, cuvânt de origine germană pătruns într-o altă limbă şi neintegrat de aceasta; 2. germanitate".
>
> „*Hispanism* – s.n., cuvânt, expresie proprie limbii spaniole, pătrunsă într-o altă limbă şi neintegrat în aceasta".
>
> „*Italienism* – 1. s.n., cuvânt, expresie, element de jargon de origine italiană; 2. curent lingvistic iniţiat de I. Heliade Rădulescu, care urmărea apropierea, prin mijloace artificiale, a limbii române de limba italiană; 3. habitudine, caracter italian" (Manea, p. 47).

Calificarea de *anglicism* este rezervată cuvintelor care păstrează aspectul străin în grafie, pronunţare sau flexiune: *hit, top, gag, fan, sexy, card, stres, congresmen* nu sunt anglicisme; din această categorie fac parte însă *cocktail* (formă „reanglicizată" recent a termenului asimilat *coctail* – cf. MDN, p. 189), *bodyguard* (fără varianta *bodigard*), *weekend, windsurfing, bluejeans* (dar nu *blugi*), *talk-show, homeless* etc. Conform DOOM[2], termenii *hold up* şi *manager* nu sunt consideraţi anglicisme. În schimb, *management, casting, market, marketing, fitness* şi *miss*, deşi nu pun probleme de pronunţie, sunt marcate ca anglicisme, ca şi semicalcul de structură *cyberspaţiu*. Realitatea lingvistică actuală nu permite, în opinia Adrianei Stoichiţoiu-Ichim, o delimitare precisă între *anglicisme/americanisme* (cuvinte în curs de asimilare) şi *xenisme* (cuvinte neadaptate, numite şi *barbarisme*), *cuvinte aloglote* sau *străinisme*, ori, pur şi simplu, *cuvinte străine* (Stoichiţoiu-Ichim 2008, p. 83). Barbarismul e „turcism", „slavonism", „germanism", „franţuzism" (Puşcariu 1976, p. 372).

În *Aspecte ale influenţei engleze în româna actuală*, Adriana Stoichiţoiu-Ichim utilizează termenul ***romgleză***, cuvânt care, dincolo de conotaţiile sale peiorativ-ironice, este recent apărut, prin calchierea binecunoscutului *franglais*. Acesta din urmă a fost impus pentru a desemna idiomul hibrid rezultat din „împestriţarea" limbii franceze cu termeni, frazeologisme şi construcţii gramaticale anglo-americane. *Anglomania* este prezentată ca o epidemie periculoasă, care a contaminat toate palierele limbii franceze (Stoichiţoiu-Ichim 2006, p. 9).

Revenind la termenul ***romgleză***, aceeaşi autoare îl traduce prin îngrijorarea unor cercuri intelectuale româneşti faţă de invazia de anglicisme şi americanisme care

BDD-V667 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:48:26 UTC)

pun în pericol identitatea limbii naţionale şi, implicit, a culturii pe care aceasta o exprimă.

Presa ultimului deceniu consemnează reacţii asemănătoare ale publicului cititor, dar şi ale unor publicişti care trag un semnal de alarmă asupra „valului anglofon" apărut imediat după 1990. Manifestare ostentativă a snobismului lingvistic, anglomania creează impresia că, „toată lumea amestecă româna cu engleza, într-un elan nestăvilit", iar domeniile afectate devin din ce în ce mai numeroase. În acest sens, Adriana Stoichiţoiu-Ichim declara:

> „Toată ţopimea face alergie la cuvintele din DEX, tocindu-le pe cele din ghidul de conversaţie român-englez. Nu doar în mediul artistic se petrec asemenea deraieri căznit shakespeariene. Termenii din mediul afacerilor (pardon, din zona *business*), cei din industria publicitară (mă refer, desigur, la aria *creative*, la *copywriting* şi alte specialităţi asemenea) sunt tot atâtea tribute aduse uneia şi aceleiaşi limbi [...]. Din jur, de peste tot îţi ajunge la urechi zumzet englezit. *Shooting*-uri de *fashion*, *meeting*-uri şi *happening*-uri, astfel de repere a căpătat programul nostru zilnic" („Gândul", 8 martie 2006, p. 7).

Atitudinea oamenilor de cultură din România faţă de avalanşa de anglicisme întâlnite în toate registrele stilistice ale limbii (limbaje specializate, limbă literară standard, limbaj colocvial/familiar, argoul adolescenţilor sau aşa-numita „teen-speek") oscilează între indignarea produsă de manifestările de anglomanie (scriitori şi oameni din presă) şi relativa toleranţă exprimată de lingvişti de prestigiu (Mioara Avram, Th. Hristea, Rodica Zafiu), preocupaţi preponderent de normarea uzului şi mai puţin de aspectele sociolingvistice şi socioculturale ale „romglezei". O posibilă explicaţie a acestei atitudini a majorităţii lingviştilor este oferită de Mioara Avram care, referindu-se la o posibilă pierdere a identităţii de limbă prin anglicizare, preciza:

> „Influenţa engleză este un fenomen internaţional care nu are nimic negativ în sine şi nu e mai periculoasă pentru limba română decât alte influenţe din trecut şi de azi (se ştie doar că marea ospitalitate a limbii noastre este dublată de o capacitate, la fel de mare, de asimilare şi de selecţie în timp); în această privinţă se pune mai mult problema folosirii corecte şi a echilibrului, care implică rezolvarea înţeleaptă a conflictului dintre generaţii în atitudinea faţă de anglicisme" (Avram 1997, p. 9).

Eugeniu Coşeriu susţine că, limba fiind o „ştiinţă", ea se învaţă de la cei care „vorbesc mai bine", de la cei care *ştiu* (sau se presupune că ar şti), şi nu de la cei care nu ştiu. Auditorul adoptă ceea ce nu ştie, ceea ce îl satisface estetic, îi convine din punct de vedere social sau îi serveşte funcţional. „Adoptarea" este, în consecinţă, un act de cultură, de gust şi de inteligenţă practică. Aşadar, orice schimbare lingvistică este, la origine, o adaptare. De aceea, limba se adaptează la necesităţile de exprimare ale vorbitorilor şi continuă să funcţioneze ca limbă în măsura în care se adaptează (Coşeriu 1997, p. 76).

În concluzie, cuvintele împrumutate din engleza britanică şi americană au invadat în ultimile decenii limba română atât la nivelul vorbirii, rostirii, cât şi la cel al

BDD-V667 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:48:26 UTC)

scrierii. Presa scrisă a cunoscut o pătrundere masivă a acestora, care continuă să crească într-un ritm accelerat.

Invazia de anglicisme reprezintă o trăsătură a limbajului publicistic actual. Esenţa unei limbi este a se înnoi în fiecare zi, prin împrumuturi din alte limbi şi prin schimbări interne.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE. SIGLE. SURSE

DICŢIONARE

DEX = *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1975.
DN[3] = Florin Marcu, Constant Maneca, *Dicţionar de neologisme*. Ediţia a III-a, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1978.
DOOM[2] = *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*. Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2005.
MDN = Florin Marcu, *Marele dicţionar de neologisme*, Bucureşti, Editura Saeculum I.O., 2002.

STUDII ŞI ARTICOLE

Avram 1997 = Mioara Avram, *Anglicisme în limba română*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1997.
Coşeriu 1997 = Eugeniu Coşeriu, *Sincronie, diacronie şi istorie*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1997.
Dimitrescu 1997 = Florica Dimitrescu, *Dicţionar de cuvinte recente*. Ediţia a doua, Editura Logos, Bucureşti, 1997.
Manea 2004 = Constantin Manea, *Structura etimologică a vocabularului neologic (cu specială referire la anglicismele din limba română)*, Editura Universităţii din Piteşti, Piteşti, 2004.
Mureşan 2008 = Mihaela Mureşan, *Tendinţe lingvistice în presa scrisă contemporană*, în „Jurnalism şi comunicare”, III, 2008, nr. 4.
Pană Dindelegan 2003 = Gabriela Pană Dindelegan, *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, vol. II, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2003.
Pană Dindelegan 2004 = Gabriela Pană Dindelegan, *Tradiţie şi inovaţie în studiul limbii române*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2004.
Puşcariu 1976 = Sextil Puşcariu, *Limba română*, I. *Privire generală*, Editura Minerva, Bucureşti, 1976.
Rad 1999 = Ilie Rad, *Stilistică şi mass-media*, Editura Excelsior, Cluj-Napoca, 1999.
Stoichiţoiu-Ichim 2006 = Adriana Stoichiţoiu-Ichim, *Aspecte ale influenţei engleze în româna actuală*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2006.
Stoichiţoiu-Ichim 2008 = Adriana Stoichiţoiu-Ichim, *Vocabularul limbii române actuale*, Editura All, Bucureşti, 2008.

ROMGLEZA, A CONTROVERSIAL SUBJECT
(*Abstract*)

The Anglicisms invasion represents a feature of the current press language. But for its disadvantages due to the borrowings from other languages, leading to illiterate ways of expression, the advantages are big enough: the public receiver is attracted by this linguistic fashion, perceiving the press language as being a familiar one, extremely accessible.

BDD-V667 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:48:26 UTC)

The essence of language is to get renewed every day. The borrowings from other languages, the internal changes and their correct use are everything that matters in this case. We can see that the media promotes the language the most, as it is aware of its tendencies and can influence it every day, along with its speakers.

Cuvinte-cheie: *romgleză, anglicisme, uz corect, mass-media***.**
Keywords: *romgleză, Anglicisms, correct use, mass-media*.

Universitatea „Babeş-Bolyai”
Facultatea de Ştiinţe Politice,
Administrative şi ale Comunicării
Departamentul de Jurnalism
Cluj-Napoca, str. Traian Moşoiu, 71
mihaelamrsn@gmail.com

BDD-V667 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:48:26 UTC)